

החלטת ועדת האתיקה
בקובלנה נגד חה"כ עליזה לביא בשל התבטאויות נגד שופט
מיום ט"ו בחשוון התשע"ז - 16 בנובמבר 2016

רקע

1. ביום 8 ביוני 2016 קיימה ועדת המשנה העוסקת במאבק בסחר בנשים ובזנות של הוועדה לקידום מעמד האישה ולשוויון מגדרי, בראשות חה"כ עליזה לביא, "דיון דחוף בעקבות החלטה תקדימית של ביהמ"ש המעודדת זנות בישראל".

הישיבה התקיימה בעקבות החלטה של שופט בית המשפט השלום בתל אביב, איתי הרמלין, מיום 30 במאי 2016, שעסקה בבקשת המדינה להגבלת השימוש בנכס בתל אביב שנטען כי מתבצעות בו עבירות הקשורות בזנות.

בית המשפט נתן צו הגבלת שימוש בנכס כמבוקש, לאחר שהשתכנע כי "קיים יותר מאשר יסוד סביר לחשש שאם לא יוצא הצו ימשיכו לעבור במקום עבירות של סרסרות למעשי זנות" ועבירות נוספות.

לצד קביעה עקרונית זו, כללה ההחלטה אמירות, שאף זכו להתייחסות תקשורתית ולביקורת ציבורית, לפיהן אין להגביל שימוש בנכס המשמש לזנות אם מדובר בדירת מגורים של האישה או במקום שנשכר על ידי הנשים העוסקות בזנות עצמן. השופט אף ציין כי המדינה התחייבה בפניו שבמקרים אלה לא ייאכף האיסור הנוגע לאחזקת מקום לשם זנות.

בהקשר זה כתב השופט כך: "אילולא הצהירה המדינה בפניי כי בשלושת סוגי המקרים המתוארים לעיל לא ייאכף החוק, הייתה משמעות הדבר שלפי עמדת המדינה על נשים שעיסוקן בזנות לקיים את יחסי המין ברחוב. עמדה כזו הייתה מצדיקה דחיית הבקשה להגביל את השימוש במקום שאליו מתייחסת הבקשה. זאת, כיוון שמשמעות הבקשה הייתה שהמדינה מבקשת שגם הנשים שהתנגדו לבקשה שבפניי יעבירו לרחוב את פעילותן בזנות, ובכך הייתה נגרמת פגיעה חמורה בכבוד האדם שלהן. במצב שבו המדינה מודיעה כי הן יכולות להמשיך לעסוק בעיסוקן בדירתן או במקום פעילות משותף שישכרו ויופעל ללא מעורבות סרסור כמובנו בחוק, אין פגיעה בכבוד האדם שלהן, ואולי אף תהיה בכך תרומה לכבוד האדם שלהן, כיוון שהאוטונומיה שלהן בבחירת עיסוקן ותנאיו תגדל, ולפחות ניצולן הכספי יצטמצם."

הקובלנה

2. עו"ד שי גלילי, אשר ייצג בהליך המשפטי הנ"ל את שוכר הנכס אשר התנגד להגבלת השימוש בו, הגיש לוועדת האתיקה קובלנה נגד חה"כ עליזה לביא, יו"ר ועדת המשנה, בשל דברים שאמרה בישיבת ועדת המשנה האמורה.

לפי הקובלנה, "השתלחה חברת הכנסת לביא ואף השמיצה את כבוד השופט הרמלין, באופן החורג מביקורת עניינית". הקובל ציטט כמה התבטאויות של חה"כ לביא, ובהן "הדברים האומללים של השופט"; "שופטים שעושים דין לעצמם"; "המדריך לסרסור בישראל בהנהגתו והדרכתו של שופט במדינת ישראל".

3. עוד ציין הקובל כי חה"כ לביא "המליצה ואף הביאה לכך כי הוועדה תבצע פנייה לנשיאת בית המשפט העליון לשם קבלת "עמדת בתי המשפט" ביחס לפסיקתו של כבוד השופט הרמלין", וכי לדעתו יש בכך משום "נסיון פסול להשפיע ו/או לפגוע במעמדו של השופט הרמלין" ואף "חתירה תחת עצמאותו".

התגובה לקובלנה

4. חה"כ עליזה לביא העבירה לוועדה תגובה מפורטת, בה היא דוחה את הקובלנה וטוענת כי יש בה משום "השתלחות אישית בי תוך נסיון להכשיר את אמירותיו הקשות של השופט הרמלין בפסק הדין".

לעניין עצם קיום הישיבה ציינה כי "אמרות אגב של השופט הרמלין בפסק הדין יש בהן להכשיר את פעילות בתי הבושת המופעלים על ידי נשים, ולעודד פעילות זנות".

לעניין הטענות בדבר ההשתלחות בשופט ציינה כי "מעולם לא גידפתי או השמצתי את כבוד השופט הרמלין, או כל שופט אחר באופן אישי או באופן כללי", ויחד עם זאת "לחברי הכנסת, כמו לכל אזרח אחר, יש אפשרות להעביר ביקורת על החלטות הרשות השופטת ועל הרשות המבצעת, ככל שביקורת זו מועברת בצורה עניינית ומכבדת, כפי שהועברה בוועדה".

5. חה"כ לביא התייחסה גם לציטוטים מדבריה בישיבה :

לעניין הציטוט "הוצאנו מכתב מהוועדה... בעקבות הדברים האומללים של השופט במדינת ישראל" כתבה כי הדברים כווננו לאמירה אחרת של שופט אחר, עליה התקיים דיון בכנסת הקודמת.

לעניין הציטוט "שופטים שעושים דין לעצמם" כתבה כי "אמירה זו חוסה תחת כנפי חופש

הביטוי ובוודאי שאין בה כדי להוות פגיעה בבתי המשפט או בכבוד השופט העולה כדי הפרה של כללי האתיקה..."

לעניין הציטוט "המדריך לסרסור בישראל בהנהגתו והדרכתו של שופט במדינת ישראל", כתבה כי הדברים נאמרו בהמשך לדברים דומים שאמרה בדיון חה"כ עאידה תומא סלימאן, יו"ר הוועדה לקידום מעמד האישה ושוויון מגדרי, וב"תרגום חופשי", להם ואף ציינה כי העובדה שהקובלנה הוגשה רק נגדה מעוררת חשד שמטרת הקובלנה "לתקוף אותי ישירות כיו"ר ועדת המשנה למאבק בזנות וסחר בנשים, המובילה את האיסור על צריכת זנות בישראל."

6. לעניין הפנייה להנהלת בתי המשפט ציינה חה"כ לביא כי זו "לא נעשתה בצורה מאיימת או שאינה מכבדת", וכי לא התבקשה הבהרה לדברי השופט הרמלין אלא "בקשה לדאוג להכשרות שופטים בסוגיית הזנות והסחר בנשים". עוד צוין כי לא נשלח מכתב לנשיאת ביהמ"ש העליון.

בסיום תגובתה ציינה חה"כ לביא כי אינה יודעת אם השופט הרמלין חש נפגע מדבריה, אך "לא היתה זו כוונתי לפגוע בו באופן אישי ואני מתנצלת אם אכן זה המצב."

החלטת ועדת האתיקה

7. ועדת האתיקה עיינה בקובלנה ובתגובה המפורטת, וכן בפרוטוקול ישיבת ועדת המשנה. חה"כ לביא אכן לא היתה היחידה בישיבה שהביעה דברי ביקורת על החלטתו של השופט הרמלין. אולם, מבלי שיהיה בכך להביע תמיכה באמרותיו של השופט הרמלין, ועדת האתיקה סבורה כי דברי הביקורת שהשמיעה חה"כ לביא התקרבו מאד לגבול שבין ביקורת לגיטימית לבין הכפשה אישית של השופט הרמלין, ואף חצו אותו באמירה "המדריך לסרסור הישראלי בהנהגתו ובהדרכתו של שופט במדינת ישראל. זו הכותרת שאני נותנת לדברים האומללים של השופט", וכן באמירה "שופטים שעושים דין לעצמם".

8. הוועדה מבקשת לחזור על דברים שנכתבו בהחלטה קודמת שעסקה בביקורת של חבר כנסת על שופט אגב החלטותיו השיפוטיות, לפיהם:

"מובן כי אין מניעה לבקר החלטות שיפוטיות, אולם על חברי הכנסת להקפיד כי הביקורת תהיה לגופם של דברים ובשפה ראויה, ולא בהכפשה אישית של שופט או בנסיון להטיל עליו מורא ובכך לפגוע בעצמאות שיקול הדעת השיפוטי, שהיא נשמת אפה של מערכת השפיטה במדינה דמוקרטית." (החלטה מס' 10/20 מיום 23 בדצמבר 2015 בקובלנות נגד חה"כ מוטי יוגב).

9. ועדת האתיקה לא מצאה כי יש מקום להטיל סנקציה במקרה זה, אך החליטה לשוב ולבקש

מחברי הכנסת להקפיד כי ביקורת על החלטה שיפוטית תיעשה בשפה ראויה ובאופן שאין בו
הטלת מורא על שופט ספציפי בשל החלטה שקיבל.

ההחלטה תונח על שולחן הכנסת.

חבר הכנסת יצחק וקנין
יושב ראש ועדת האתיקה